

EUROOPA LIIDU MAJANDUSPOLIITIKA 2009. AASTA II KVARTALIS

Välismajanduse ülevaade, 15. september 2009

Koostanud: Eesti Panga rahvusvaheliste suhete ja õiguseksperdid

Majandus- ja finantssektori näitajad stabiliseerusid teises kvartalis kogu maailmas, sealhulgas Euroopa Liidus. Majanduskliima uuringud viitavad positiivsematele tendentsidele. Samas ei anna need veel kindlust selle kohta, et kasvu taastumine on alanud. Tööpuudus jätkab kasvu ning tööturul on languse põhi veel ees. Euroopa Liidu arutelude raskuskese on seetõttu üha enam nihkumas finantssektorilt tööturu ja sotsiaalsete tagatiste teemale ning loomulikult ka eelarveküsimustele. Samuti räägitakse üha enam kriisist väljumise strateegia vajalikkusest.

Finantskriisi ja pangandussektori päästeplaanid

Finantskriisi ja pangandussektori päästeplaanide teemalised nõupidamised keskendusid erinevatele aruannetele, mis käsitlesid finants- ja majanduskriisi meetmeid kuue kuu tagasivaates. Aruandeid esitleti majandus- ja rahanduskomiteele (EFC) aprillis ja mais toimunud kohtumistel ning rahandusministritele (ECOFIN) ja Euroopa Ülemkogule juunis peetud kohtumistel.

Euroopa Liidu uus finantsjärelevalve korraldus

Euroopa Liidu uue finantsjärelevalve korralduse loomiseks sõlmiti nn Larosière'i aruande¹ järelduste põhjal liikmesriikidevaheline kokkulepe. Euroopa Komisjon avaldas mais teatise, mis üldjoontes järgis de Larosière'i aruandes esitatud ettepanekuid. Juunis aset leidnud Euroopa Ülemkogul jõuti nende ettepanekute põhjal esialgsele kokkuleppele **Euroopa Liidu kahetasandilise finantsjärelevalve- raamistiku** loomise suhtes. Makrojärelevalvet ehk süsteemsete riskide analüüsi hakkab teostama Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRC). Olles tihedalt seotud Euroopa Keskpanga ja Euroopa Keskpankade Süsteemiga, saab ESRC ülesandeks makromajandusest ja finantssektorist tulenevate riskide analüüs. Mikrojärelevalvet (individuaalsete finantsasutuste üle) hakkab teostama Euroopa Finantsjärelevalveasutuste Süsteem (ESFS). ESFS hõlmab kolme loodavat Euroopa järelevalveasutust, kes hakkavad toimima laiendatud võimuga iseseisvate juriidiliste isikutena ning kelle ülesandeks on reitinguagentuuride järelevalve.

Kokkulepitud reformide teostamise ettepanekud ning konkreetsemad ettepanekud piiriüleste finantskriiside koordineerimise parendamiseks peab Euroopa Komisjon esitama III kvartali lõpus või IV kvartali alguses.

Edasised sammud majandus- ja finantskriisi lahendamisel

Mis puudutab edasisi samme majandus- ja finantskriisi lahendamisel, siis II kvartalis väga palju uusi algatusi ei olnud. Märkimist väärib kokkulepe üleeuroopalise tugevusanalüüsi läbiviimiseks. Raamatupidamisstandardite võimalikus leevendamise suhtes veel lõplikku selgust ei ole (vt allpool).

¹ Euroopa Komisjoni loodud ja Jacques de Larosière'i juhitud kõrgetasemelise töögrupi aruanne, mis sisaldab ettepanekuid Euroopa Liidu järelevalve korralduse reformimiseks.

Pankade kapitalinõuded

Pankade kapitalinõuete aruteludes keskenduti peamiselt seni kokkulepitu rakendusaktide väljatöötamisele.

Aprillis kutsus Euroopa Komisjon ellu pankade kapitalinõuete direktiivi töörühma (CRDWG), kelle ülesanne on aidata komisjonil välja töötada pankade kapitalinõudeid puudutavaid õiguslaseid ettepanekuid.

CRDWG töörühmas esitletud analüüs ei suutnud näidata seost väljapakutud finantsvõimendust piiravate suhtarvude ja probleemsete pankade vahel, kuigi enne töörühma analüüsi eeldati, et intressi kandvate kohustuste kiire kasv võrreldes omakapitali kasvuga ongi üks põhjus, miks pangad raskustesse sattusid. Paljud riigid soovisid ka, et töörühm koostaks põhjalikuma analüüsi dünaamilise proviseerimise mõju kohta.

Raamatupidamisstandardite muutmine

Teises kvartalis käsitleti EFC ja ECOFINi aruteludes korduvalt Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu (IASB) uute reeglite jõustumisega seotud probleeme. Nimelt on finantskriisi algusest möödunud juba kaks aastat, kuid endiselt pole selge, kas 2009. aasta raamatupidamisaruannetes saab nn halbade varade turuhindade käsitlemisel kasutada uusi, paindlikumaid meetmeid.

Euroopa Liidu riikide kasvav eelarvepuudujääk

Ulatuslikud abipaketid ja majanduslanguse tõttu vähenenud maksulaekumine on oluliselt suurendanud liikmesriikide eelarvepuudujääki. Teise kvartali lõpus oli **Euroopa Liidus vaid seitse riiki, kelle suhtes pole algatatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust**. Teiste hulgas on menetlus algatatud Läti ja Leedu suhtes. Läti oli mitmel korral arutlusel seoses majanduse abipaketiga. Pärast 500 miljoni lati suuruse negatiivse lisaeelarve vastuvõtmist juunis otsustas Euroopa Liit Lätile anda ka teise osa abipaketist.

Rahvastiku vananemise mõju arvestamine

Stabiilsuse ja kasvu paketi reformimise ajal 2005. aastal otsustati, et keskmiseks perioodiks kehtestata- vate eelarvepoliitiliste eesmärkide puhul tuleks rohkem arvestada rahvastiku vananemisest tulenevate varjatud kuludega. Komisjoni juures töötava, rahvastiku vananemise tagajärgedega tegeleva töörühma sel kevadel valminud hinnangu alusel **suurendab rahvastiku vananemine Euroopa Liidus avaliku sektori kulusid pikas perspektiivis aastas keskmiselt 2,5 protsendipunkti võrra SKP suhtes**. Eeldatavasti vähenevad need kulud vaid vähestes riikides, sh **Eestis**. Mais toimunud istungil otsustas ECOFIN võtta eespool nimetatud aruande edaspidise tegevuse aluseks ning langetada otsuse uue eelarvepoliitiliste eesmärkide arvutamise valemiga meetodika kohta nii ruttu kui võimalik. Uut valemit otsustati hakata kasutama ka 2009. aasta majandusstabiilsuse ja lähenemisaruannete koostamisel.

Viis aastat Euroopa Liidu laienemisest

Teises kvartalis jõudis lõpule Euroopa Liidu laienemisest viie aasta möödumise kohta kokkuvõtete tegemine. Rõhutati, et laienemine oli majanduslikust vaatepunktist kõikidele liikmesriikidele vastastikkult kasulik. Toodi välja, et laienemine on aidanud seista vastu nii praegusele kriisile kui ka üleilm-

sele konkurentsile. **Euroalaga ühinemine on uute liikmesriikide (v.a euroalaga juba liitunud Sloveenia, Slovakkia, Küprose ja Malta) järgmine verstapost edasisel lõimumisel Euroopa Liiduga**, mis eeldab riikidelt jätkusuutlikku arengut. Selles vallas on oluline viia läbi struktuurireformid ja täiustada finantsjärelevalve raamistikku, et tagada tõhusam finantssektori seire ja majanduspoliitika koordineeritus Euroopa Liidus.

Euroopa Liidu maksebilansiabi liikmesriikidele

Teises kvartalis arutati mitmel kohtumisel ka 2004. aastal Euroopa Liiduga ühinenud riikide majandusküsimusi. Esimese liikmesriigina sai rahvusvahelise abiprogrammi raames laenu **Ungari**, kelle suhtes kehtestati kolmanda laenumakse eraldamiseks võrreldes algsete kriteeriumidega üks leevendav tingimus. Nimelt leiti, et arvestades majandusolukorra halvenemist, **ei takista eelarvepuudujäägi kasv 3,9%ni SKPst laenu väljamaksmist** (algsest eeldati puudujäägiks 2,9% SKPst).

Lätiga käisid läbirääkimised Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) abiprogrammi teise osamakse tegemise üle. **Komisjoni prognoosi kohaselt väheneb Läti majandus 2009. aastal 13,1% ja 2010. aastal 3,2%**. Ka Euroopa Liit on Lätile seadnud tingimused, mida soovitatakse tungivalt järgida. Need on kiired ja selged majandus- ja struktuurireformid ning täiendavad eelarvekärped. Samuti on välja öeldud, et välistada tuleb euro ühepoolne kasutuselevõtt.

Teises kvartalis sai IMFilt, Euroopa Liidult ja teistelt rahvusvahelistel laenuandjatelt 26 miljardi dollari suuruse laenu ka **Rumeenia**. **IMFi prognoosi kohaselt võib Rumeenia eelarvedefitsiit ulatuda 2009. aasta lõpus üle 8% SKPst**. Abiprogramm toetab Rumeenia maksebilansi jätkusuutlikkust ning aitab tugevdada Rumeenia kindlust oma väliskohustuste täitmisel.